

Provincie Noord-Holland
T.a.v. mevrouw Broekers-Knol en de heer Schneiders
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Onderwerp Coalitieakkoord n.a.v. Provinciale Staten verkiezingen 2023
Datum 9 juni 2023

Geachte mevrouw Broekers-Knol en mijnheer Schneiders,

Van harte gefeliciteerd met uw positie van formateur voor de Provincie Noord-Holland. Wij wensen u succes bij de formatiebesprekingen en het opstellen van het coalitieakkoord.

Als vervoerder in uw drie Openbaar Vervoerconcessies werken wij al nauw met u – en met de NS – samen, en kijken wij ernaar uit om dat ook de komende jaren te blijven doen. Het openbaar vervoer (ov) speelt een belangrijke rol bij het realiseren van maatschappelijke opgaven in de provincie Noord-Holland. Heel Nederland staat voor een aantal grote vraagstukken, zoals het woningtekort, de stikstofcrisis en klimaatverandering. Dit vraagt om structurele transitie waar het ov een belangrijke rol in speelt. In deze brief brengen wij onze visie op de waarde van het ov voor de provincie Noord-Holland voor u in kaart aan de hand van zes invalshoeken.

1. Cruciale schakel in ons mobiliteitssysteem

Het OV is een cruciale schakel in het Noord-Hollandse mobiliteitssysteem. De kracht van het OV zit in het ruimtelijk efficiënt verplaatsen van grote groepen mensen. Met name binnen en tussen grote steden in Noord-Holland heeft het ov een sterke positie.

In onze stedelijke regio's is een mobiliteitstransitie onvermijdelijk om de groei aan inwoners, woningen en banen op te vangen zoals gepland in de Woonagenda van de provincie. Deze mobiliteitstransitie is erop gericht om ruimte-efficiënte, schone en actieve vormen van mobiliteit verder te stimuleren. Het ov speelt daarbij een onmisbare rol. Met emissievrije, stille bussen maakt Transdev de keuze voor schoon ov steeds makkelijker voor reizigers.

In de minder stedelijke regio's met geringe en soms afnemende inwoneraantallen zien we de omgekeerde beweging. Voorzieningen staan onder druk en komen verder weg te liggen. Het openbaar vervoer is de enige vervoerwijze die voor (bijna) iedereen toegankelijk is. Het is daarmee een belangrijke basisvoorziening om te kunnen participeren in de samenleving. Flexibel, vraaggericht ov speelt in deze gebieden beter in op de behoefte en specifieke wensen van de individuele reiziger en lokale samenleving. Daar zijn goede afspraken voor nodig. Transdev biedt maatwerk voor rurale gebieden. OV-op-Maat bijvoorbeeld, waarbij een taxivoertuig op stillere momenten de dienstregeling van de bus overneemt. Zo wordt voorkomen dat bussen onnodig leeg rondrijden en blijven ook kleine kernen bereikbaar.

2. Ruimte-efficiënte drager van ruimtelijke ordening opgave Noord-Holland

Het ov is de snelst groeiende vervoerswijze in de lange-termijnverkenning van het ministerie van IenW. Er wordt tot 2040 een groei 26% voor bus, tram en metro voorspeld ten opzichte van 2018. Bij beslissingen op het gebied van ruimtelijke ordening is het van groot belang om nadrukkelijk mee te wegen om de reizigersstromen efficiënt en toekomstbestendig in te richten. Wij zoeken daar dan ook graag in een vroeg stadium de samenwerking over op.

3. Uitstekende bijdrage aan klimaatdoelstellingen

Het doel is om de CO₂-uitstoot de komende jaren fors te reduceren en in 2050 een volledig duurzaam en emissieloos mobiliteitssysteem te hebben. Het ov verwacht deze doelstelling in 2030 gehaald te hebben. Daar waar het ov in hoog tempo op weg is om de klimaatdoelstellingen te bereiken, gaat dit bij de auto een stuk minder hard. Grootschalig ov-gebruik is – naast fietsen en lopen – de snelste weg om de klimaatdoelen op het gebied van mobiliteit te realiseren. Met een vloot van ruim 500 emissievrije bussen ligt Transdev op koers om in 2030 volledig emissievrij ov te kunnen bieden.

4. Verbetering verkeersveiligheid, gezondheid en leefomgeving

Verkeersveiligheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Het grote aantal slachtoffers (doden en gewonden) in het wegverkeer is een zwaarwegend nadeel van de gemotoriseerde samenleving. De maatschappelijke kosten van verkeersongevallen worden geschat op € 27 miljard in 2020. Noord-Holland zet in de plannen vooral in op infrastructurele maatregelen. Het ov is aanzienlijk veiliger dan de auto en fiets. En gezonder. OV-gebruikers bewegen meer, doordat ze meer fietsen en lopen.

Als gevolg van het bestuursakkoord Zero Emissie bus neemt de stikstofuitstoot van de bus af naar nul in 2030. De stikstofuitstoot van autoverkeer neemt af door elektrificering van het wagenpark, maar dit gaat in een veel langzamer tempo in vergelijking met het ov. Een verschuiving van verplaatsingen met de auto naar ov, fietsen of lopen creëert minder stikstofuitstoot en daarmee extra stikstofruimte.

5. Vergroten participatie en basisbereikbaarheid

OV is voor een kwart van de Nederlandse huishoudens een essentiële basisvoorziening. Toegang tot mobiliteit is een sociaal grondrecht. Van de Nederlandse huishoudens heeft 26% geen auto. Voor een groot aantal is auto-afwezigheid niet altijd gewenst. Deze mensen hebben vanwege gezondheidsredenen, hoge leeftijd of minder financiële middelen geen auto. OV is voor hen een essentiële basisvoorziening om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving. Geen vervoersmogelijkheden heeft negatieve consequenties zoals werkloosheid, verslechtering van de gezondheid of sociaal isolement.

De betaalbaarheid, en daarmee de toegankelijkheid van het ov, staat de laatste jaren onder druk. Het ov is de afgelopen jaren relatief duurder geworden in vergelijking met het gebruik van de auto. Onze verwachting en vrees is dat bij ongewijzigd beleid de auto nog goedkoper wordt en het ov duurder, waardoor het als alternatief voor de auto steeds onaantrekkelijker wordt en voor de onderkant van de samenleving nog minder betaalbaar.

Gezien de grote bijdrage van het ov aan het bereiken van maatschappelijke doelen is het essentieel om het ov betaalbaar en aantrekkelijk te houden. Transdev draagt daaraan bij met diverse acties om het gebruik van het ov te stimuleren. Denk aan reclamecampagnes, kortingsacties en voordelige abonnementen. Maar de nasleep van de coronacrisis en de energiecrisis vraagt om extra inspanningen. Daarom roepen wij onze opdrachtgevers op om mee te denken over dit vraagstuk.

6. Versterken agglomeratiekracht en economische potentie Noord-Holland

Goede bereikbaarheid is van belang om economische groei te bewerkstelligen. In regio's en binnen steden die goed bereikbaar zijn, is de dichtheid van bedrijvigheid en woningen groter dan in minder goed bereikbare gebieden. Ook heeft ov een positief effect op de arbeidsmarkt. De komst van hoogwaardig ov is een belangrijke sociaaleconomische katalysator.

(MKBA) is een objectieve manier om de waarde van het OV voor de zes geschetste invalshoeken inzichtelijk te maken. Om het tastbaar te maken, is een concreet pakket aan ov-investeringen in

de Zuidelijke Randstad als casus gehanteerd. Het resultaat laat zien dat de maatschappelijke en economische waarde van de investeringen in het ov groter zijn dan de kosten. Uit deze casus blijkt dat iedere euro die wordt geïnvesteerd 1,33 oplevert euro aan maatschappelijke meerwaarde.

Natuurlijk zijn wij met de provincie Noord-Holland en NS ideeën aan het uitwerken van plannen voor een betaalbaar ov, onder de noemer 'Samen, Slimmer, Beter', of zoals de huidige gedeputeerde Jeroen Olthof het vaak zegt: 'niet meer, maar beter ov'. In het coalitieakkoord hoort ons inziens een duidelijke visie op het ov in de provincie. Dat biedt ons het bestuurlijke mandaat het inderdaad samen, slimmer en beter te kunnen doen.

Met vriendelijke groet,

E.R. van Essen
Regiodirecteur Noord-Holland